
אמות מידה להערכת עבודה אקדמית וכללי ציטוט נאותים

תוכן העניינים

2	אמות מידה להערכת עבודה אקדמית
2	היבטים בהערכת העבודה
2	עקרונות מנחים להערכה ולמתן ציון
3	כללים צורניים לכתובת עבודה אקדמית
3	ארגון העבודה
3	עקרונות צורניים
4	חומרים גרפיים ודוגמאות תווים
4	שימוש במקורות
5	הפניה להערות שוליים (כהסבר משלים או כמראה-מקום)
5	מראי-מקום (אזכור ביבליוגרפי) בגוף העבודה
6	מיקום ציטוט (מובאות) והצגתן
7	עריכת הרשימה הביבליוגרפית

אמות מידה להערכת עבודה אקדמית

היבטים בהערכת העבודה

1. הצגה בהירה וממוקדת של נושא העבודה ושל יעדיה
2. הצגת מושגי היסוד של העבודה במסגרת ההקשרים הרעיוניים והערכיים הרלוונטיים לנושא העבודה
3. הצגה של הנחות היסוד ושל שיטות המחקר שעליהן מושתתת העבודה
4. הצגת טיעונים בדרך רציונלית: ביסוסם על ראיות (דוגמאות) ועל הנמקות וכן שמירה על עקיבות לוגית ועל קוהרנטיות רעיונית
5. בקיאות בנושאים הנידונים והסתמכות נאותה על מקורות ראשוניים ומשניים
6. גישה רפלקטיבית וביקורתית כלפי הנושאים והגישות הנדונות
7. שימוש במגוון גישות תיאורטיות לקידום הדיון להרחבתו ולהעמקתו
8. מקוריות ויצירתיות, המתבטאות בבחירת הסוגיות, באורח הטיפול בהן, בהצגת נקודות ראות ועמדות בלתי שגרתיות, והבעת קול אישי ברור
9. שימוש נבון בהערות שוליים כדי להביא הסברים (ארוכים, בכל מקרה), אשר הכללתם בגוף הטקסט עלולה להסיט ממהלכם העיקרי של הדברים. יש להעדיף מוצא זה על פני סוגריים.
10. שימוש הולם בשיטת האזכור האקדמי: הן במראי-מקום והן ברשימה הביבליוגרפית.*
11. יסודות טכניים וצורניים: חלוקה מבנית לשער, תוכן עניינים, מבוא, פרקים, תתי-פרקים, סעיפים, סיכום ורשימה ביבליוגרפית; ארגון נכון של פסקאות; כתיב ופיסוק תקינים; עבודה מודפסת*

עקרונות מנחים להערכה ולמתן ציון

- אי-עמידה בדרישות הבסיסיות של היבטים 10 ו-11 (המסומנים בכוכבית – *) יגרום להחזרת העבודה למחברה, ואם התיקונים הדרושים לא ייערכו בתוך פרק הזמן שיוקצב לכך, תקבל העבודה ציון "נכשל". רק עבודה שעמדה בדרישות הבסיסיות הללו תוערך על-פי ההיבטים 1-9.
- אם נקבעו לעבודה מגבלות היקף, יש לעמוד בהן. אי-עמידה בהן יפסול את העבודה או יגרום להחזרתה למחברה, לשם קיצורה בתוך פרק זמן שיוקצב לכך.

כללים צורניים לכתיבת עבודה אקדמית

ארגון העבודה

- שער: פרטים על הכותב, המרצה, השיעור, כותרת העבודה ותאריך ההגשה
- תוכן העניינים: מפורט בהתאם לפרקים, תת-פרקים וסעיפים שבעבודה
- מבוא: הצגה כללית של תחום העבודה, נושא העבודה, התיזות המרכזיות והמתודולוגיה
- פרקים: תתי-פרקים וסעיפים, מאורגנים בהיגיון ובשיטת סימון עקבית
- סיכום: מה הושג בעבודה, מסקנות ו/או המלצות
- רשימה ביבליוגרפית: מלאה וערוכה בעקביות על-פי שיטה אחת
- נספחים: מסמכים ותעודות (למשל, תווים) ששימשו בעבודה – על פי הצורך

בכל מקרה תיחדר הפעלת שיקול דעת עצמי. למשל, בעבודות שהיקפן מצומצם ניתן לוותר על שער, תוכן העניינים ו/או על סימון הפרקים ותתי הפרקים בשיטה המקובלת, אך ארגון בהיר של העבודה הוא תנאי בל יעבור.

עקרונות צורניים

- לארגן את מכלולי הרעיונות בפסקאות. כל פסקה תהיה יחידת מסר מגובשת, המתמקדת בעניין אחד.
- להזיח (להכניס) כל תחילת פסקה 3-6 רווחים מהשוליים, באופן אחיד, או להקפיד לרווח בין פסקאות, באחידות.
- יש להשאיר שוליים של כ-2.5 ס"מ מכל הכיוונים (ימין ושמאל למעלה ולמטה), להדפיס ברווחים של "שורה וחצי" בין השורות, לכתוב בכתיב מלא ותקין ולהקפיד על פיסוק ראוי.
- יש להשאיר רווח של אות אחת אחרי סימני הפיסוק (אך לא לפניהם, מלבד קו מחבר, [-] להבדיל ממקף, [-]; אחרי סיום משפט ניתן להשאיר שני רווחים).
- גוף העבודה יכתב בגופן "דפוס" (להבדיל מגופן "כתב-יד"). גודל הגופן יהיה 11 או 12, חוץ מכותרות (שיכולות להיכתב בגופן גדול יותר) והערות שוליים (שיכתבו בגופן קטן יותר). אין לעצב את דפוס הכותרת בכלים גרפיים (דוגמת Wordart).
- הטקסט כולו ייכתב בצבע שחור. שימוש בצבעים אחרים מותר (אך לא חובה) בעת ציון כתובת url אינטרנטית.

חומרים גרפיים ודוגמאות תווים

- תמונות, צילומים, תרשימים, גרפים ודוגמאות תווים ישולבו בגוף העבודה, בתנאים אלה:
 - יש התייחסות מפורשת לתוכן של התמונה או של הדוגמא בגוף הטקסט (והן אינן בבחינת איור גרידא)
 - התמונה או הדוגמא תופסות עד כשליש משטחו של העמוד.
- תווים שהיקפם יותר מעמוד אחד וקבוצת תמונות או איורים ירוכזו בנספח, ובגוף העבודה תופיע הפניה אליהם.

שימוש במקורות

- עבודה אקדמית (חוץ מניתוח יצירה או הגות פילוסופית) תתבסס על מקורות ראשוניים ו/או משניים. מקורות ראשוניים הינם תעודות, כתבי-יד, מכתבים, ספרים, תווים וכו', הקשורים באופן ישיר לנושא העבודה אך אינם מחקרניים. מקורות משניים הינם מחקרים שנכתבו על נושא העבודה (או נושאים משיקים לו).
- האינטרנט מכיל מגוון רחב של מקורות אך לא כולם ראויים לשמש לעבודה אקדמית. מומלץ להיוועץ במרצה לפני שמתמשים במקורות אינטרנטיים.
 - דין מקורות אינטרנטיים אקדמיים (אליהם יש גישה מוסדרת דרך אתר הספרייה: JSTOR, Oxford Music Online וכו') כדין מקורות אקדמיים מוסמכים שאינם אינטרנטיים.
 - אין להשתמש ב-Wikipedia, אלא כמקור ראשוני ולצורך דיון בערך המוצג בה כמידע נפוץ ולא מוסמך.

הפניה להערת שוליים (כהסבר משלים או כמראה-מקום)

את המספר המוגבה ("כתב-עילי"), שמפנה להערת השוליים, יש למקם אחרי המילה המתאימה, ואם מופיע בעקבותיה סימן פיסוק, אחריו. דוגמה:
את המספר בכתב-עילי¹ (המוגבה), שמפנה להערת השוליים,² יש למקם אחרי המילה המתאימה, ואם מופיע בעקבותיה סימן פיסוק, אחריו.³

מראי-מקום (אזכור ביבליוגרפי) בגוף העבודה

יש להבחין בין ציטוט ישיר ממקורות (דברים בלשון המקור) לבין הסתמכות על מקורות (דברים בלשונך). יש לציין את המקור בכל מקרה, באחת משתי שיטות אלה:

א. מראה-מקום בגוף הטקסט:

לאחר ציטוט ישיר ממקורות, מראה-המקום יכול שם משפחה ושנת פרסום, בתוספת מספר העמוד. דוגמה:
(אברבאיה, 2010, עמ' 82)

בצמוד להסתמכות על מקורות, מראה-המקום יכול (בתוך סוגריים) שם משפחה ושנת פרסום, בתוספת מספר העמוד. דוגמה: (אברבאיה, 2010, עמ' 82)

ב. מראה-מקום בהערת שוליים:

יש להציב מספר סידורי (מורם ומוקטן) אחרי הציטטה. בנוסף לכך, יש להציב אותו מספר (בגודל רגיל) בתחתית העמוד. לאחר המספר יופיעו שם המשפחה ושם החיבור. הערות שוליים המפנות למקור לועזי תיושרנה לשמאל. הערות שוליים המפנות למקור עברי תיושרנה לימין. דוגמה להערות שוליים בתחתית העמוד.

¹. אברבאיה, קיצור תולדות המוסיקה, עמ' 82. (ציטטה ממקור)

². אברבאיה, קיצור תולדות המוסיקה, עמ' 82. (הסתמכות על מקור)

³. שם, עמ' 37. (במקרה של מראה-מקום מאותו מקור שממנו נלקח מראה המקום הקודם, אך מעמוד אחר)

מיקום ציטטות (מובאות) והצגתן

יש למקם ציטטה קצרה (עד ארבע שורות) בין מרכאות כפולות, משולבת בגוף הטקסט, ולציין בסופה מראה-מקום הולם. לדוגמא:

בחיבורו האנטישמי המרכזי, טוען ואגנר כי "היהודי המשכיל טרח טרחות קשות להתפשט מכל הסימנים הבולטים המציינים את אחיו לאמונה"¹. בכך הראה ואגנר כי עיקר טענותיו מופנה דווקא כלפי היהודי המתבולל.

לעומת זאת, ציטטה ארוכה (בת חמש שורות ויותר) יש להפריד מגוף הטקסט: יש למקם אותה אחרי רווח מעליה, ברווח מוגדל מן השוליים הימניים, ולהקיף להותיר רווח גם מתחתיה. את הרווח בין שורותיה של ציטטה ארוכה יש לצמצם לכדי רווח בודד. אין לתחום את הציטטה הארוכה בין מרכאות כפולות, אך גם בסופה יש לציין מראה-מקום (כמצוין בסעיף הקודם). לדוגמא:

ב-1850 פרסם ואגנר את חיבורו האנטישמי המרכזי, ובו טען:

היהודי המשכיל טרח טרחות קשות להתפשט מכל הסימנים הבולטים המציינים את אחיו לאמונה. במקרים רבים אף ראה למועיל לטשטש כל עקבות מוצאו על ידי טבילה נוצרית. אך שקידה זו לא הצמיחה ליהודי המשכיל את הפירות המקווים. זו רק גרמה לבידודו הגמור ולהפיכתו לאדם קשוח וחסר לב מכול, עד שאבדה לנו אף אותה מידה של אהדה שחשנו כלפי גורלו הטראגי של שבטו.²

בכך הראה כי עיקר טענותיו מופנה דווקא כלפי היהודי המתבולל.

במקרים בהם יש צורך בשינוי פרט כלשהו בציטוט (עדות לדילוג על חלק מהטקסט, הבהרה של רכיב מרכיבי המשפט), יש להשתמש בסוגריים מרובעים. לדוגמא:

ב-1850 פרסם ואגנר את חיבורו האנטישמי המרכזי, ובו טען כי "במקרים רבים אף ראה [היהודי] למועיל לטשטש כל עקבות מוצאו על ידי טבילה נוצרית. [...] זו רק גרמה לבידודו הגמור ולהפיכתו לאדם קשוח וחסר לב מכול [...]".³ בכך הראה כי עיקר טענותיו מופנה דווקא כלפי היהודי המתבולל.

¹ ריכרד ואגנר (1850). "היהדות במוסיקה". אברהם כרמל (תרגום). בתוך לטוין רנה ושלח חזי (עורכים). מי מפחד מריכרד ואגנר. ירושלים: כתר, 208-213.
² שם.
³ שם.

עריכת הרשימה הביבליוגרפית

יש לערוך את הרשימה הביבליוגרפית בסוף העבודה (לפני הנספחים) ובסדר האלף-בית של שמות המשפחה של המחברים (ראשית בשפה שהעבודה כתובה בה, ואז בלועזית)

ניתן להשתמש בכל דגם המשמש בכתב-עת אקדמי מוכר, ובלבד ששיטת הרישום תהיה עקבית.

להלן דגם כתב-העת "מגמות":

שם משפחה, שם פרטי (שנת פרסום), "שם מאמר או פרק" (בתוך מרכאות), שם ספר או כתב-עת (בכתב נטוי או בקו תחתי). מקום ההוצאה: בית ההוצאה (במקרה של מאמר בכתב-עת יצוין טווח העמודים – המספר הנמוך מימין והגבוה משמאל, למשל: 72-89).

כללי הציטוט המקובלים באנגלית (עם דגש על מקורות מוסיקליים) מופיעים באתר הבא:

http://www.lib.iup.edu/depts/musiclib/SCM/scm_home.htm

להלן דוגמאות לרישום מאמר מקובץ, ספר, מאמר מכתב-עת, מאמר מקובץ לועזי וספר בלועזית, בהתאמה:

- אורגד, בן-ציון (1984). "צללי ואגנר". בתוך לטוין רנה ושלח חזי (עורכים). *מי מפחד מריכרד ואגנר*. ירושלים: כתר. 281-249.
- בן זאב, נעם (2009). *מנגינה ישראלית*. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- וגנר, נפתלי (2010). "חקירות מוזיקליות באינסוף הקטן ובאינסוף הגדול – אופוס 111 של בטהובן לפי מילן קונדרה": *פעילות א' (1)*, עמ' 13-29.
- Deutsch, Otto Erich (1956). "Mozart Portraits", in Landon, H.C. Robbins and Mitchell Donald (editors) (1964). *The Mozart Companion*. London: Faber. 1–9.
- Landon, H.C. Robbins (1988). *1791: Mozart's Last Year*. London: Flamingo.